

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΕΣΣΑΡΕΣ
καλλινεχνί-
και εκθέσεις
ταυτοχρόνως
άνοικται ση-
μαίνει καλλι-
τεχνικών όρ-
γασμών άρκε
τά ένθαρρυν-

τικών. Καί τό ευχάριστον είνε ότι και εις τάς τέσσαρας έπραγματοποιήθησαν πωλήσεις πολυάριθμοι.

Πρώτος έδωσε τό σύνθημα της καλλιτεχνικής κινήσεως ό έχων τά πρεσβεία της ηλικίας κ. Μποκατσιάμπης και έπειτα κατά κλίμακα κατιούσαν των έτών ό κ. Ραΐλος, ό κ. Ε. Θωμόπουλος, ό κ. Άριστεύς και ή δυάς των νεαρών δεσποινίδων Τσαγγρή και Αναγνωστοπούλου.

Ό κ. Μποκατσιάμπης μετά δεκαπενταετίαν άφηκε τάς έν τή εργαστηρίω του εκθέσεις διά νά εκθέσθι εις κεντρικήν αίθουσαν, και ή έφετεινή παραγωγή των έργων του, όφειλομένη εις την έν Κερκύρα κατά τό θέρος διαμονήν του, υπήρξε αξιοσημείωτος. Έκ των έντε θέντων 66 έργων, τά ήμισυ ήσαν έντελώς νέα, τά δέ άλλα διά τους περισσότερους επισκέπτας άγνωστα. Κυρίαρχος εις τό κέντρον ό άριστος πίναξ «Γιά τό φάρεμμα» περί ου έ γράψαμεν δε το πρώτον εξετέθη. Έκ των ελαιογραφιών αξίζουν ιδιαίτερας μνείας ή «Άνοιξις» — μία καταπράσινος άποψις — τό «Γκρεμισμένο σπίτι», τά «Χαράγματα» έν ώρα όμίχλης, ή Κορακοφωλή της Κερκύρας, τό «Λυκόφως», ή «Βοσχερή άνοιξις», τό Άττικόν τοπίον από το Φαλήρου ελλημμένον, όπερ ήγοράσθη διά νά κοσμήσθι τό ύπουργείον της Συγκοινωνίας. Έκ δέ των ύδατογραφιών τό τοπίον Κερκύρας, δύο δέ νέα προσω-

πογραφίαι : ή Ξανθούλα και ή Άθώτης — συμβολικαι άπεικονίσαις παρθενικότητος και κάλλους — έλκύουν την προσοχήν. Εις τά έργα του ό κ. Μποκατσιάμπης είνε πάντοτε ό ποιητής, ό ευγενής μύστης τοϋ τοπίου, ό πιστός εικονογράφος της ώραίας φύσεως.

*

Διά πρώτην φοράν εκθέτει συνολικώς τό έργον του ό εκ των παλαιότερων αλλά και ίκανωτέρων καθηγητών της Καλλιτεχνικής σχολής κ. Γ. Ραΐλος. Καί είναι τό έργον του δυνατόν, καλαίσθητον, έργον αληθινού διδασκάλου. Εις τό σχέδιον, εις τό χρώμα, εις την σύνθεσιν είνε θετικός και ειλικρινής, χωρίς νά έπηρεάζηται από τά καινά δαιμόνια των νεωτέρων τεχνιστροπιών. Ησχολήθη μετά της αύτης επιτυχίας και εις την προσωπογραφίαν — από την όποιαν ήρχισε — εις τά στρατιωτικά θέματα — άπαθανάτισας πολεμικά γεγονότα άτίνα παρηκολούθησε — και εις τό τοπίον, τό όποιον έσχάτως μόλις τον έλκυσε. Άληθινός πρό παντός. Καί μελετημένα τά έργα του. Δέν αυτοσχεδιάζει. Διά νά τελειώσθι έν έργον, μελειά, κάμνει σκίτσα άδιάκοπα ή επί σκίτσων, και όταν κυοφορηθή επαρκώς, βλέπει τό φώς άρτιμελές και άμεμπτον. Τά προσόντα αυτά, ή άθόρυβος και πολυτής εργασία του, προσέκλεσαν ζωηρόν τό ένδιχφέρον τοϋ κόσμου.

Οί επισκέπται της εκθέσεως παρήλασαν πυκνοί, αί κριτικαι υπήρξαν όλαι ευμενείς, αί δέ πωλήσεις υπερέβαλον πάσαν άλλην Έκθεσιν άν και ήσαν αί τιμαί μεγάλαι. Έπωλήθησαν τά τρία τέαρτα των έργων του, αξίας περίπου 90.000 δραχμών. Υπό έποψιν άρα αξίας καλλιτεχνικής των έργων και εκτιμήσεως εκ μέρους των φιλοτέχνων, ή εκθεσις τοϋ κ. Ραΐλου υπήρξε καλλιτεχνικόν γεγονός, 115 έργα ποικίλων θεμάτων και ... ηλικίας εξετέθησαν έν πυκνή παρατάξει με κάποιαν στρατηγικήν μέθοδον. Διότι εκάστης πλευράς κυριαρχεί και εις μέγας πίναξ. Όχι μόνον λόγω διαστάσεων, άλλ' αξίας. Εις τό βάθος της αίθούσης, δεσπόζων όλων πίναξ ιστορικής

αξίας και μεγάλης καλλιτεχνικής δυνάμεως: 'Η ανεύρεσις του πτώματος του απογοηισθέντος Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε. 'Επί δεκαετίαν ήσυχολήθη με τὸ ἔργον αὐτὸ ὁ εὐσυνειδητος καλλιτέχνης προσπαθῆσας νὰ προσαρμόσῃ πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν τὴν ἔκφρασιν τῆς τέχνης. Ἀπὸ τὰ νερὰ τῆς νύμφης τοῦ Βοσπόρου ἀνασύρεται ἀπὸ δύο ρωμαλέους ναύτας τὸ ἱερὸν σκῆνωμα, ἐν ᾧ ὁ κοπηλάτης ἀποκαλύπτεται. Εἰς τὸ βάθος διαγράφεται εἰς τὴν πρωϊνὴν ὁμίχλην τὸ Φανάριον. Τὸ πτώμα φέρον τὰ πολύτιμα ἄμφια εἶνε ἡμίγυρτον ἐπιτῆς λέμβου. Τὸν λαιμὸν σφίγγει ἀκόμη τὸ σχοινίον τὸ ὅποιον ὕμνησεν ὁ Βαλαωρίτης, ἡ μορφὴ τοῦ γηρατοῦ Ἐθνάρχου διατηρεῖ τὸ μεγαλεῖον τῆς θυσίας, τὴν γαλήνην ἐνὸς ποιμέναρχου. 'Η ὅλη εἰκὼν προκαλεῖ συγκίνησιν καὶ σεβασμόν. 'Ισταται κανεὶς πρὸ αὐτῆς, ὡς ἐνώπιον ἀγίας εἰκόνας. 'Ο πίναξ αὐτός, τοῦ ὁποῦ τὴν ἀγορὰν ἔπρεπε ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας νὰ διαμφοισθῇ τῶσιν ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη καὶ τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον, δὲν εὔρε ἀγοραστὴν. Εἶχε διατιμηθῇ 60,000 δρ. ἀλλὰ θὰ τὸν ἔδιδε καὶ ὀλιγώτερα ὁ καλλιτέχνης διὰ νὰ μὴ τὸν μετακομίσῃ εἰς τὸ ἔργαστήριον του. 'Ισως μετὰ ἔτη τὸν ἐνθυμηθοῦν οἱ ἀρμόδιοι διὰ νὰ τὸν ἀνασύρουν ἐκ τῆς ἀφανείας, ὅπως ἀνασύρουν τὸ λείψανον οἱ ἀπλοῖκοι λεμβοῦχοι τοῦ πίνακος...

Εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν, ἄλλος πίναξ ὁ ὁποῖος θὰ καταστῇ ἀργότερον καὶ αὐτὸς ἱστορικὸς διὰ τὰ Ἑλλ. γράμματα. Εἶνε οἱ Ποιηταί, οἱ μεταξὺ τῶν πρώτων ποιητῶν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος καὶ τῶν σημερινῶν ἐφήδων ἱστάμενοι ἀκλονήτως. Εἶναι οἱ ποιηταὶ Προβελέγγιος, Σουρῆς, Παλαμάς, Δροσίνης, Πολέμης καὶ Στρατήγης. 'Ο πρῶτος ἀναγινώσκει ποίημα του καὶ οἱ ἄλλοι πέριξ μιᾶς τραπέζης τὸν ἀκροῶνται. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν ἐκτὸς τῆς ὁμοιότητος, ἰδίως τοῦ Σουρῆ καὶ Παλαμά, ἔχει καὶ ἰδίαν ἔκφρασιν σύμφωνον πρὸς τὰς ψυχικὰς του διαθέσεις. 'Ολοὶ τὴν προσέχουν πολὺ, ἀλλὰ καθέννας διαφορετικὰ. 'Ο Σουρῆς ἐστραμμένος πλαγίως πρὸς τὸν Προβελέγγιον ἔχει ὕψος κάπως προστατευτικὸν, ἀφελὲς καὶ βαρετὸν. 'Ο Παλαμάς στηρίζων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν χεῖρα εἶνε βυθισμένος εἰς σκέψεις, ὁ Δροσίνης ψύχραιμος ὡς κριτικὸς, ὁ Πολέμης ἔχει ἔκφρασιν καταναυκτικοῦ λυρισμοῦ, ὁ Στρατήγης μόλις συγκρατεῖ τὸν ἐνθουσιασμόν του. Διὰ τὸ σύνολον τοῦ πίνακος, μετὰ πολλὴν ἄλλως τέχνην εἰργασμένον ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τοῦ προσώπων καὶ ὡς πρὸς τὴν φωτοσκίασιν ἔχει τίς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι καθεὶ ποιητῆς ἀντὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς ἀναγνώσεως νὰ ἀφομοιοῦνται ψυχικῶς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἐμπνεύσεως, διατηρεῖ ἰδίαν προσωπικότητα. Ἄλλ' ὁ καλλιτέχνης ἀντιγράφων τὴν φύσιν, ἀπεικόνισε τὴν ἀλήθειαν. Δὲν πταίει αὐτὸς κατὰ ποῖον τρόπον ἀκούει ὁ καθεὶ ποιητῆς ἓνα συνάδελφόν του.

Τὸν πίνακα ἡγόρασε μέ...ἐκπτωσιν τοῦ ἐξ

20 χιλ. τιμήματος ὁ διακρινόμενος ἐπὶ φιλοτεχνίᾳ καὶ φειδωλίᾳ κ. Ε. Ἐμπειρικὸς καὶ τὸν προσέφεραν εἰς τὸν Σύλλογον «Παρνασσόν». Καὶ πολὺ ὀρθῶς, διότι θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ κλεισθῇ ἐντὸς ἰδιωτικοῦ οἴκου. Οἱ ποιηταὶ εὔρον ἐν φιλολογικὸν ἄσυλον, ἐν ἀντάξιον περιβάλλον.

Εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν ὑπερέχει ὁ πίναξ ὁ παριστῶν ἐγγεῖρησιν. 'Ο χειρουργὸς κ. Μέρμηγκας μετὰ τῶν βοηθῶν του ἀρχίζει τὴν τομὴν ἐπὶ γυναικὸς, ἐνῷ ἡ νοσοκόμος ρίπτει ἐπὶ τῆς προσωπίδος σταγόνας χλωροφορμίου. 'Η προσοχὴ μεθ' ἧς παρακολουθοῦν οἱ βοηθοὶ εἶνε φυσικωτάτη, ἀντιθέτως πρὸς τὴν τοῦ χειρουργοῦ, ὅστις ἔχει στάσιν βεδιασμένην, ὡς νὰ εὐρίσκητο πρὸ φωτογραφικοῦ φακοῦ. 'Ο τέταρτος πίναξ εἶνε ὁ Σάτυρος ἐναγκαλιζόμενος Νύμφην, ἣτις προσπαθεῖ νὰ ἐκφύγῃ. Παρὰ τὸν νεωτερίζοντα χρωματισμόν, ἡ σκηνὴ ἔχει πολὺ τὸ ἀρχαϊκόν, ἐπιτυχὴς δὲ ἡ κίνησις τῶν ἐν συμπλέγματι σωμάτων ὡς καὶ ἡ ἔκφρασις τῶν ἀντιθέτων συναισθημάτων. Ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων ἄριστα εἶνε μία αὐτοπροσωπογραφία τοῦ ἐν νεαρχῇ ἡλικίᾳ ὑπενθυμιζούσα τεχνოτροπίαν τῶν κλασικῶν τῆς Ἀναγεννήσεως ζωγράφων, ἐνῷ ἡ νεωτέρα αὐτοπροσωπογραφία δίδει τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς ἐξελιζέως διαφορετικῆς. Μία προσωπογραφία γυναικὸς πλήρης δροσερότητος καὶ ἐλκυστικῆς Ἀνατολίτικης εὐμορφίας, ἀνωτέρα δ' αὐτῆς τεχνικῶς ἡ ὁλόσωμος μιᾶς λευκοφόρου. Ἐνας ἡμίγυρτος κορμὸς γυναικὸς, ὁ βιολονίστας κ. Ἐράστης καὶ ἐκ τῶν ὑπαιθρίων ἔργων οἱ ψαράδες τῆς Βουλιαγμένης, τὸ τοπίον τῆς Ὑπᾶτης καὶ ἡ λίμνη τῶν Μεθάνων εἶνε κάλλιστα ἔργα. Ἐκ τῶν πολεμικῶν, ὁ Πανικὸς ἔχει ὅλην τὴν θλίψιν τῆς ἐγκαταλείψεως καὶ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς νυκτερινῆς πορείας. Ἐν σκίτσῳ τοῦ Ἱεροῦ λόχου τοῦ Δραγατσάνου δίδει σχεδὸν τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ πλουτισθῇ ἡ ἱστορικὴ γραφικὴ μετὰ ἓνα πίνακα μεγάλης ἀξίας. 'Ο καλλιτέχνης πρέπει νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ ἔργον αὐτό.

Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ὁ Βασιλεὺς ἡγόρασε μίαν ἀκρογιαλιάν, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Περιθάλψεως τὸν Πανικόν, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἓνα Εὐζωνα, ὁ κ. Καθαφάκης τὸν Βιολιστὴν, ὁ κ. Μέρμηγκας τὴν Ἐγγεῖρησιν. Ἄλλοι ἀγορασταὶ οἱ κ. κ. Βοῦλας, Ἡλιάδης, Τζίνης, Βουτσινᾶς, Ἡσαΐας, Ταμπακόπουλος, Δρακούλης, Παπαδόπουλος, Κάλφογλου, Κορομηλᾶς, Κουτούρης, Λοβέρδος κ.λ.π.

★

'Ο κ. Φρίξος Ἀριστεὺς ἔχει τὸ προτέρημα ὅτι εἶνε ζωγράφος ἐμπνεύσεως καὶ τὸ ἐλάττωμα ὅτι θέλει νὰ ζῇ ὑπὸ σκιάν. 'Όταν νεώτατος ἐνεφανίσθη ὡς ζωγράφος, ἐξέπληξε διὰ τὸ τάλαντόν του καὶ διὰ τὴν σκέψιν του. Τολμηρὸς εἰς τὸ θέμα, ἐλεύθερος εἰς τὴν γραμμὴν, ἀσφαλὴς εἰς τὸ σχέδιον. Κυρίως σχεδιαστής. Ὀλίγα ἔργα παρουσίασε τελειωμένα. Ἐλείψε δυστυχῶς ἡ ὑποστήριξις. Τὸ ἔργον του δὲν εἶνε ἀπλὴ ἀντιγραφή ἐνὸς τοπίου, μία συνήθης προσω-

πογραφία. Είνε ἡ ἰδέα, ὁ συμβολισμός. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὶν αὐτὴν εἶνε κατ' ἐξοχὴν δημιουργικὸς ζωγράφος. Μολονότι ποτὲ σχεδὸν δὲν ἔκαμε ἰδικήν του ἔκθεσιν, ἄγνωστον διατὶ κατέφυγεν εἰς ἓν ὑπόγειον ἀκαταλληλότατον λόγῳ φωτισμοῦ καὶ χώρου, διὰ νὰ ἐπιδείξῃ ἐτῶν ἐργασίαν. Προφανῶς δ' αὕτη ἡδίκηθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τεχνίτου. Τὸ Διατί; — ἡ αἰωνία ἀπορία περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ κόσμου — τὸ Αἰνίγμα, ὁ Μεσαίων, ὁ Πόλεμος, τὸ Ἐγώ, ὁ Κεραυνός, ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Γῆ, ὁ Σάτυρος, ἡ Μέδουσα, ὁ Κατακτητής, ἡ Νύκτα, Σφιγξ καὶ Οἰδίπους, Σαπφώ, τὸ Πνεῦμα, ὁ Μπετόθεν, ἔργα ἐπιβολῆς, ἔργα μὲ χαρακτήρα. Ὁ καλλιτέχνης ἐλύεται ἀπὸ τὸν φανταστικὸν κόσμον, ὑπὸ τὰς ὑπερφυσικὰς συλλήψεις, ἀπὸ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ τὰ ἀπεικονίζει ἐν μικρογραφίᾳ, μὲ ὀλίγας γραμμὰς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ὑστεροῦν εἰς μίαν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψιν.

Ἔργα του ἡγόρασαν ὁ Βασιλεὺς τὸν Ναύτην καὶ τὸν Σαλπικτήν, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τὴν Ἀνοξιότικην πρῶταν, ὁ κ. Μάτσας τὸ «Διατί», ὁ κ. Μανούσης τὴν Εἰρήνην, ἡ κ. Καλλιγὰ τὸν Ἀγγελοῦ, ὁ κ. Μελισσοῦργος τὸ Ντούετο, ὁ κ. Ζωγράφος τὸν Δρομίσκον, ἡ δ. Τσαγγρῆ τὸ Αἰνίγμα, ὁ κ. Σαῦτας τὸν Γολγοθᾶν, ὁ κ. Παπαναστασίου τὸν Μεσαίον, ὁ κ. Σωτηριάδης τὸν Ἐπιτάφιον, ἡ δ. Κινοπούλου τὴν Φαντασίαν, ἡ δ. Λίσπεργ τὴν Ἀνάγνωσιν, ὁ κ. Κυριαζόπουλος τὸν Χριστόν, ἡ δ. Πατρικίου τὸ Ἐγώ, ὁ κ. Στεφάνου τὸν Σαβδαώθ, ἡ δ. Παπαλεονάρδου τὴν Κοσμογονίαν, ὁ κ. Σ. Χαραμῆς τὴν Νύκτα, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας τὸν Κῆπον, ὁ κ. Κυρύλλος τὸν Σίσυφον, ὁ κ. Θ. Θωμόπουλος τὴν Λιτανείαν καὶ ἄλλοι ἄλλα.

★

Αἱ δεσποινίδες Μαρία Τσαγγρῆ καὶ Μαρία Ἀναγνωστοπούλου, πρό τινας ἀποφοιτήσασαι τῆς Καλλιτεχνικῆς σχολῆς, δίδουν ἐνωρὶς δείγματα τῆς καλλιτεχνικῆς των ἐπιδόσεως ἄξια πολλῆς ἐκτιμήσεως. Ἐξέθεσαν ἐν ἁρμονικῇ καλαισθησίᾳ ἁρμονικὰ εἰς τεχνοτροπίαν ἔργα, τόσον σχεδὸν ὁμοιογενῆ, ὥστε νὰ μὴ ξεχωρίζῃ τις ποῖα εἶνε τῆς μιᾶς καὶ ποῖα τῆς ἄλλης, μολονότι ἡ μία δὲν παρηκολούθησε τὴν ἐργασίαν τῆς ἄλλης. Ἡ ἀναμῆξ ἄλλως τοποθέτησις δυσκολεύει ἀκόμη περισσότερον τὸν διαχωρισμὸν.

Ὁ ἔπαινος δι' ἀμφοτέρας δὲν δύναται νὰ διαβαθμισθῇ. Καὶ αἱ δύο τὸν ἀξίζουν ἐξ ἴσου.

Εἰς τὰ ἔργα των διαφαίνεται μία προσπάθεια ἡ ὁποία, στηριζομένη ἐπὶ καλῆς διδασκαλίας, θὰ ἀποδῇ γλήγορα εἰς ἀνωτέραν δημιουργικὴν τέχνην. Καίτοι εἰς τὴν ἐργασίαν των διαφαίνεται κάποια πρόχειρος ἀλλὰ ὅχι καὶ ἐπιπολαία ἐπεξεργασία, — δοκίμια τὰ περισσότερα — ὑπάρχει εἰς αὐτὴν μία καλλιτεχνικὴ διάθεσις. Κυρίως ἐπιδίδουν εἰς τὰς προσωπογραφίας καὶ τὰς συνθέσεις. Εἰς τὰ δυσκολώτερα δηλ. εἶδη τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ χαρακτήρ των ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὴν γυναικεῖαν ψυχὴν ἐκτιμᾷ τις τὴν εὐγένειαν, τὴν λεπτότητα καὶ τὴν χά-

ριν τῆς ἀντιλήψεως. Ἡ ὥραιότης συνδυάζεται μὲ τὴν ἀλγύθειαν.

Ἐκ τῶν 65 ἐκτεθέντων ἔργων, τὰ 36 ἀνήκουν εἰς τὴν δ. Τσαγγρῆ. Ἐξ αὐτῶν καλλίτερα εἶνε τὰ Βιβλία, ἡ Ἰνα, ὁ Σωτήρας — ἓνα κορίτσι προφυλάσσον τὴν γατίτσα ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ σκύλου — ἡ πενήθορος (κ. Ἀναστασιάδου), ἡ Μιράντα, ἡ Ζέστη. Τὰ σκίτσα ἀπὸ τὴν Πάρνηθα — μικρὰ κρητιδογραφίαι — δεικνύουν μεγάλην παρατήρησιν.

Ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς δ. Ἀναγνωστοπούλου ξεχωρίζουν τὸ Τσιγάρο, τὸ Κόκκινον παραβάν, τὸ Ὠμορφο μουτράκι, τὸ Κίτρινον μὲ μπλέ, ἡ Λίνα καὶ ἓνα σκίτσο — τὰ Παιδάκια.

★

Θρίαμβος τοῦ Ἑλληνικοῦ φωτὸς δύναται νὰ ἀποκληθῇ ἡ ἐκθεσις τῶν ζωγραφικῶν ἔργων τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἐπ. Θωμοπούλου. Εἰς τὰς καλλιτεχνικὰς ἐκθέσεις, βλέπομεν ποικιλίαν τεχνοτροπιῶν, συνθέσεων καὶ σκίτσων. Ὁ κ. Θωμόπουλος καινοτομεῖ. Καὶ τὰ 68 ἔργα του — δὲν ὑπάρχει οὔτε ἐν παλαιῶν — ὑπάρχει ἡ ἐνότης, ὅχι μόνον τοῦ τόπου ἀλλὰ καὶ τοῦ χρόνου. Μετέφερε τὸν Ἀριστοτέλην εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Μόνον Πελοπόννησος καὶ μόνον καιροὶ. Καὶ ὅμως δὲν παρατηρεῖται οὐδ' ἡ ἐλαχίστη μονοτονία. Ἐχει τόσον ἀνεξάντλητον ποικιλίαν ἡ ἡλιοχαρὴς καὶ θάλλουσα ἑλληνικὴ φύσις, ὥστε ἓνας καλλιτέχνης τῆς ἀντιλήψεως καὶ δυνάμεως τοῦ κ. Θωμοπούλου νὰ μᾶς τὴν παρουσιάξῃ ἐκάστοτε μὲ ὅλον τὸν θελκτικὸν πλοῦτον τῆς, ὡς τὴν βλέπει περιπλανώμενος συχνὰ ἀνὰ τὰ ἑλληνικὰ τοπεῖα.

Ὁ κ. Θωμόπουλος εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνικὸς ζωγράφος καὶ ἡ ἐκθεσις του εἶνε Ἐθνικῆς σημασίας. Ἐὰν μετεφέρτο εἰς Εὐρώπην, τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα θὰ ἐκέρδιζε. Θὰ ἐδῶσαν οἱ ξένοι τὴν πολυύμνητον Ἑλληνικὴν φύσιν πανομοιᾶν, παρθένον, μ' ἓνα φῶς ἀσυνείθιστον δι' αὐτοὺς, ἀντὶ τῶν γνωστῶν μιμήσεων, καὶ βεβιασμένων καὶ παραδόξων ἀπεικονίσεων μερικῶν ξενοπλήκτων ζωγράφων μας. Ποῖαν ποιήσιν, ποῖαν χάριν καὶ ἑκφρασὶν καὶ θελκτικότητά ἔχουν τὰ παιδιὰ τὰ ξαπλωμένα εἰς τὸ λειβάδι, ἡ Σταχυολογήστρες ἐπιστρέφουσαι ἀπὸ τοὺς ἀγρούς, ἡ χωριατοπούλα μὲ τὸ τραγὶ στὸν ὄμο καὶ ἡ ἄλλη μὲ τὸν κόκκορα στὴν ἀγκαλιά, τὸ παιδί ποῦ σύρει τὰ κατσίκια — πῖναξ ὑπέροχος εἰς κίνησιν — τὸ Ὠρίμασμα μ' ἓνα ὠραῖον συνδυασμὸν κάμπου καὶ θαλάσσης, ὁ μικρὸς ψαρᾶς, ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Ἑλληνικὸς ἥλιος, ἡ Ἑλλην. ἀτμόσφαιρα, ὁ Ἑλλ. ἀγρός, οἱ ἄνθρωποι τοῦ κάμπου καὶ τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς ἀκρογιαλίας ἀποτελοῦν ἐν ἁρμονικῶν συνολῶν.

Τίποτε τὸ φεύτικον, τὸ παράτονον, τὸ Εὐρωπαϊκόν. Ὁ Θωμόπουλος ἔχει ἐξοικονωθῇ μὲ τὸ Ἑλλ. φῶς. Τὸ αἰσθάνεται. Καὶ τὸ ἀποδίδει μὲ εὐκρίνειαν. Εἶνε ὁ Κρυστάλλης τῆς ζωγραφικῆς. Ἐκ τῶν ἔργων του — 68 ἐν ὅλῳ, ὅλα τοῦ ὑπαίθρου, — ἐκτὸς τῶν προαναφερθέντων ἀξί-

ζουν ιδίας επίσης μνείας τὸ Μέγα Σπήλαιον τὸ πρῶτ', ἡ Χελώνα—Χήνα—Φεῖδι, διακοσμητικοῦ χαρακτήρος εἰς τὸ ὅποιον ὁ καλλιτέχνης ἐφάνη σκληρὸς πρὸς τὸ γυναικεῖον φύλον παριστάσας τὸ θῆλυ ὡς φεῖδι—τὸ ὑπ' ἀριθ. 23 τοπεῖον ὑπὸ ἐποψιν χρώματος, ἡ Ζαχλωροῦ, τὸ Μπρὸς στὸ προσκυνητᾶρι, ὁ Ἄτ Γιώργης, ἡ Τελευταῖες ὥρες τῆς ἐργασίας.

Καὶ μία ἀπορία. Ἐνῶ ὑπῆρχον εἰς τὴν ἔκθεσιν τόσα γεωργικὰ θέματα, πῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, ὅστις ὑπῆρξεν εἰς τὴν νεό-

τητά του καὶ ποιητής, δὲν ἠγόρασε διὰ τὸ Ὑπουργεῖον του δύο—τρεις πίνακας; Ἄς διευθυνθῇ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ζωγράφου. Ἐχει τὴν ὑποχρέωσιν αὐτὴν.

Ἐκ τῶν ἔργων ἠγοράσθησαν πλέον τῶν 20 περίπου ἀξίας 18,000 δραχ. Ἀγορασταὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Περιθάλψεως, οἱ κ.κ. Καραπάνος Δρακούλης, Γιαλιστρας, Ναταρίδης, Ἀλεξόπουλος, Αἰγινίτης, Γεωργαντᾶς, Σακόρραφος, αἱ κυραὶ Λιθιεράτου, Κανάκη, Μανούσου κλπ. Κ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΜΗΝΟΣ

Ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκθεσις. — Μεγαθήρια καὶ κομψοτεχνήματα. — Ἡ μεταμόσχευσις. — Σφριγῶντες γέροντες. — Τριάνοντα Ἰφιγένειαι. — Τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

ΑΤΟΠΗΝ τῆς πολεμικῆς ἀλληλοκτονίας τὰ εἰρηνικὰ ἔργα ἤρχισαν νὰ ἀναπληρώσουν τὰ φοβερά κενά. Τὸ νεκρωθὲν ἐμπόριον ἀναζῇ, ἡ βιομηχανία δονεῖται ἀπὸ τὸν ὀρυμαγδὸν τῶν μηχανῶν καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἔθνων ἀνακτᾷ τὸ κράτος της.

Ἡ Ἀγγλία ἡ ἐκπροσωποῦσα τὴν δύναμιν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὴν μηχανικὴν καὶ εἰς τὰ ἄτομα ἀκόμη, σπεύδει νὰ εὐρύνη τὴν δρᾶσιν της. Καὶ διωργάνωσε τὴν ἔκθεσιν βιομηχανικῶν προϊόντων ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν. Ἡ ἐν τῷ Ζαπτεῖῳ ἔκθεσις τὸ σιγηλὸν καὶ ψυχρὸν μέγαρον μετεμόρφωσε εἰς ποικιλόμορφα πολυσύνθετα διαμερίσματα, εἰς τὰ ὅποια παρετάχθη πλοῦτος προϊόντων. Αὐτοκίνητα ἀρώματα, ὑπερωκεάνεια καὶ ὑφάσματα, ἀεροπλάνα καὶ φανογράφοι, ἄνθραξ καὶ κοσμήματα, κλίναι καὶ νήματα, τηλεσκόπια καὶ ὑποδήματα, πλάστιγγες καὶ κονσέρβες, ὅλα εἰς δείγματα φιλοκάλως ταξιθετημένα, ἄλλα ὀγκώδη καὶ ἄλλα λεπτειπίλεπτα. Τὴν Ἀγγλικὴν ἔκθεσιν θὰ διαδεχθῇ Γαλλικὴ, Ἑλβετικὴ, Ἰταλική. Δὲν εἶνε ἄρα γε σκόπιμον νὰ γίνῃ ἀντεπίσκεψις τῶν Ἑλλήνων βιομηχανῶν καὶ παραγωγῶν; Ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ παραγωγή, ὑπάρχουν Ἑλληνικὰ εἶδη τὰ ὅποια θὰ ἐλκύσουν τὴν προσοχὴν καὶ τὸ χρῆμα τῶν ξένων.

✽

Πολὺς θόρυβος διὰ τὴν μεταμόσχευσιν τῶν θυρεοειδῶν ἀδένων. Ὁ Ρωσσοεβραῖος δούκιος τῆς Σορβόννης Βορονῶφ ὑπεσχέθη νὰ δίδῃ τὴν νεότητά εἰς τοὺς γέροντας διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν ζωικῶν δυνάμεων. Ἀργότερα ἡμπορεῖ ἴσως νὰ παρατείνῃ καὶ τὴν ζωὴν. Τὸ ἐλπίδιον τῆς νεότητος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μπρόουν Σεκάρο, πρῶτον ἀποτυγχόντος ἐφευρέτου τῆς ἀνανσεως τῆς ζωῆς, ἀποτελεῖ εὐσεβῆ πόθον τῆς ἐπιστήμης. Τὰ πειράματα φαίνονται ἱκανοποιη-

τικά, παρὰ τὰς εἰρωνικὰς ἐπιφυλάξεις τῶν ἰδικῶν μας δοκτόρων, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται πολλοὶ πίθηκοι διὰ νὰ δίδουν τοὺς ἀδένας των. Καὶ οὕτω ἀποδεικνύεται ἡ ἀπέναντι τῶν ζώων μείωσις τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι διὰ νὰ ἀπολαύσουν τὸν ὀθλιὸν αὐτὸν κόσμον κατὰ τὰ ὑπολειπόμενα ὀλίγα ἔτη προστρέχουν εἰς τὸν ζωώδη πρόγονόν των. Ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης σιγρίζεται εἰς τὴν ὀπισθοδρομικότητα τῆς ἐξελιξεως.

✽

Οἱ ἑσσαράκοντα πρόσκοποι τοῦ Ἀϊδινίου οἱ «μικροὶ μεγαλομάρτυρες», νυμφῖοι τῆς προπληκίζομένης Πατρίδος δὲν ἔμειναν μόνοι ἐν τῷ μαρτυρίῳ. Οἱ Τοῦρκοι ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ πάλιν ἀπηγχόνισαν τριάνοντα Ἑλληνίδας, εἰς τὸ Ναζλῇ. Ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Ὁ Ἑλλ. στρατὸς ὑπεχρεώθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Ναζλῇ καὶ εὐθὺς οἱ Τοῦρκοι ἀπηγχόνισαν τὰς παρθένους. Νεαὶ Ἰφιγένειαι εἰς τὸν βωμὸν τῆς θυσίας. Οἱ νεαροὶ πρόσκοποι ἔσχον τὰς νύμφας των ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

✽

Σταυροκοπηθῆτε ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἀφοῦ δὲν ἤγγικεν εἰς τὸ τέλος τοῦ κύσμου. Τὸ ἀναμένομεν ἀκόμη εἰς τὸ πείσμα τοῦ Ἀμερικάνου ἀστρολόγου Πόρτα, ὅστις εἶχε τὴν ἐξυπνάδα νὰ παίξῃ εἰς βάρος ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, ἢν κατεδίκασεν εἰς τὸν διὰ σεισμοῦ, καταποντισμοῦ καὶ ἀποψύξεως θάνατον. Ὅπως ἐρώθη ὁ κόσμος εἰς τὰ 1000 μ. χ. καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισιν πρὸ τινων ἐτῶν τοῦ κομήτου Χάλεϋ, οὕτω καὶ τώρα εἰς τὴν συνάντησιν τῶν κομητῶν, συννευρεθέντων διὰ νὰ ἀποτελέσουν καὶ αὐτοὶ — τίς οἶδε — Συνδιάσσεψιν ἐπὶ τῶν οὐρανίων ὑποθέσεων — δὲν μετεβλήθῃ ἡ ὄψις τῆς γῆς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον. Δυστυχῶς. Δ. ὅτι ὅπως κατήντησε ἡ ζωὴ, ἡ καταστροφή τῆς γῆς θὰ ἦτο μία ἀπολύτρωσις. «Νὰ ζῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῇ;» Πρὸ τριακοσίων ἐτῶν ὁ Ἀμλέτος ἀμφέβαλλε. Ἐάν ζῇ σήμερον, δὲν θὰ ἀπηύθυνε τοιαύτην ἐρώτησιν ἀλλὰ θὰ ἔσπευδε νὰ αὐτοκτονήσῃ, περιπατῶν ἀμέριμνος ἀνὰ τὰς ἀθηναϊκὰς ὁδοὺς. Σωφὲρ ὑπῆρχον τόσοι, ὥστε νὰ μὴ διέφευγε τὸ μοιραῖον τέλος. ΔΑΦΝΙΣ